

Právo a judikatúra v praxi

Výber z najzaujímavejších nových rozhodnutí súdov

Obsah:

- 1. Živnostenské podnikanie druhého manžela a rozsah BSM**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 1/2014 zo dňa 14. 4. 2016
- 2. K rozvrhu práce súdu a zásade zákonného sudcu**
Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I.ÚS 2769/15 zo dňa 15. 6. 2016
- 3. K určení výšky úroku závislej od premenlivej vopred nezistiteľnej veličiny**
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 ECdo 154/2013 zo dňa 26. 5. 2015
- 4. K správne mu postupu súdu pri strate podania chybou súdu**
Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. IV.ÚS 3173/15 zo dňa 17. 5. 2016
- 5. Zodpovednosť nájomcu za škodu podľa § 683 ods. 1 Občianskeho zákonníka trvá aj po skončení nájmu do vrátenia veci prenajímateľovi**
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 26 Cdo 3625/2014 zo dňa 15. 4. 2015
- 6. K ukladaniu pokút a sankcií**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Sžf 48/2015 zo dňa 5. 4. 2016
- 7. K povinnosti súdov interpretovať obsah žaloby tak, aby ju bolo možné prejednať**
Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I.ÚS 3564/15 zo dňa 7. 6. 2016
- 8. Rozhodovanie o náhrade nákladov v konaní o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov**
Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 3730/2015 zo dňa 26. 1. 2016
- 9. K nárokovateľnosti odmeny za úspešné splnenie mimoriadnej alebo obzvlášť významnej pracovnej úlohy**
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 4481/2014 zo dňa 23. 2. 2016
- 10. K súbehu priestupkového konania a občianskoprávneho konania vo veci ochrany osobnosti**
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 293/2015 zo dňa 6. 6. 2016
- 11. K zachovaniu lehoty v prípade odovzdania podania súkromnoprávnej obchodnej spoločnosti zaoberajúcej sa doručovaním zásielok**
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 1128/2015 zo dňa 24. 5. 2016
- 12. Skutočnosti zistené súdom z internetu ako „skutočnosti všeobecne známe“**
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 21 Cdo 5278/2014 zo dňa 31. 3. 2016
- 13. K aktívnej legitimácii pri vymáhaní úhrady za plnenia a úhrady preddavkov do fondu prevádzky, údržby a opráv**
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 193/2014 zo dňa 6. 6. 2016
- 14. K aplikácii inštitútu sankčných úrokov podľa Daňového poriadku**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sžf 14/2015 zo dňa 5. 4. 2016
- 15. Dôkazné bremeno k trvaniu poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla**
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 190/2014 zo dňa 24. 6. 2015

1. Živnostenské podnikanie druhého manžela a rozsah BSM

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 1/2014 zo dňa 14. 4. 2016

Anotácia:

V danom prípade bolo z hľadiska skutkového preukázané, že účastníci konania uzavreli manželstvo, počas ktorého začal odporca podnikáť ako fyzická osoba. Sporné nehnuteľnosti boli nadobudnuté za trvania manželstva navrhovateľky a odporcu tak, že časť sporných nehnuteľností bola získaná udelením príklepu v exekučnom konaní a ostatné nehnuteľnosti boli získané kúpnu zmluvou. Sporné nehnuteľnosti odporca používal na podnikanie. Navrhovateľka tvrdila, že vzhľadom na to, že BSM nebolo v zákonnej lehote vyporiadané, uplatnila sa márnym uplynutím tejto lehoty domnienka vzniku podielového spoluvlastníctva bývalých manželov k sporným nehnuteľnostiam. Odporca naopak argumentoval tým, že sporné nehnuteľnosti nadobudol do svojho výlučného vlastníctva, lebo ide o veci slúžiace výlučne výkonu jeho podnikateľskej činnosti (najmä dielne, sklady, kancelárske priestory, sociálne zariadenie pre zamestnancov). Sporné nehnuteľnosti preto podľa neho netvorili predmet BSM účastníkov konania.

Právna veta:

Občiansky zákonník upravuje BSM ako zásadu a túto formu celkom zreteľne uprednostňuje pred inými vlastnickými (spoluvlastnickými) formami, ktoré môžu vzniknúť za trvania manželstva. Vychádzajúc z reality životných situácií však predpokladá, že v určitých prípadoch bude niektorá vec alebo právo patriť buď do oddeleného majetku len jedného z manželov (napríklad vec získaná dedením alebo darom) alebo bude predmetom ich podielového spoluvlastníctva (ak obaja manželia spoločne nadobudnú určitú vec dedením). Manželom tiež vytvára pomerne široký priestor, aby si dohodami upravili režim (rozsah) nadobúdania majetku odlišne od režimu, ktorým sa nadobúda BSM.

Podnikanie živnostníka svojou ekonomickou stránkou ovplyvňuje BSM jednak v tom zmysle, že výnosy z podnikania patria do BSM a môžu byť základňou pre jeho rozmnožovanie, jednak v tom zmysle, že dlhy vzniknuté z podnikania živnostníka môžu viesť k zmenšovaniu masy BSM. Z hľadiska všeobecnej požiadavky spravodlivého usporiadania vzťahov (aj medzi manželmi) je preto opodstatnené a pri absencii dohôd manželov v zmysle § 143a a § 148a ods. 2 Občianskeho zákonníka tiež účelu BSM zodpovedajúce, že ak sa nepodnikajúci manžel živnostníka má spolupodieľať na dlhoch svojho manžela spätých s výkonom jeho povolania (živnosti), má sa rovnako počas trvania manželstva spolupodieľať aj na nadobúdaní majetku spätého so živnostenským podnikaním druhého manžela. Pri opačnom nazeraní na túto otázku by bol nepodnikajúci manžel živnostníka v porovnaní so svojím manželom znevýhodnený.

Právna oblasť: Občianske právo, Občianske právo hmotné

Právny inštitút: Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964 – § 143 a nasl.

2. K rozvrhu práce súdu a zásade zákonného sudcu

Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I.ÚS 2769/15 zo dňa 15. 6. 2016

Anotácia:

Ústavný súd ČR sa v predkladanom rozhodnutí zaoberal praxou krajského súdu, ktorý pri nápade žalôb v rámci správneho súdnictva prideloval riešenie konkrétnej žaloby (okrem iného) aj senátu, do ktorého bolo zaradených celkom 7 sudcov. O podanej žalobe mal podľa zákona vždy rozhodnúť len trojčlenný senát, ktorý však nebol krajským súdom určovaný podľa konkrétnych pravidiel obsiahnutých v rozvrhu práce, ale rozhodnutím vedúceho súdneho oddelenia, ktorý mohol zloženie trojčlenného senátu následne v prípade potreby aj meniť (k čomu došlo aj v prejednávanej veci).

Ústavný súd ČR neuznal argumentáciu krajského súdu, ktorý sa obhajoval, že zásada zákonného sudcu bola dodržaná s ohľadom na to, že k zmene v zložení senátu došlo výlučne z organizačných dôvodov (pre vyťaženosť niektorých sudcov, ktorým bola pôvodne žaloba pridelená) tak, aby krajský súd s prihliadnutím k zásade rýchlosti a hospodárnosti vyriešil prejednávanú vec pokiaľ možno čo najrýchlejšie. Ústavný súd ČR však uzavrel, že aby bola dodržaná zásada zákonného sudcu, musia byť veci pridelené podľa rozvrhu práce a podľa vopred určených transparentných a všeobecných pravidiel. Prerozdeľovanie prípadov medzi sudcov rozhodnutím vedúceho oddelenia teda nie je možné obhájiť ani zásadou hospodárnosti.

Právna veta:

Rozvrh práce musí obsahovať transparentné vopred stanovené všeobecné pravidlá pre určenie konkrétneho sudcu alebo sudcov v senáte, ktorí vo veci budú rozhodovať, pravidlá pre ich zastupovanie v prípade ich dôvodnej krátkodobej absencie, či zaujatosti aj pravidlá pre prerozdeľovanie vecí v prípade dlhodobej absencie sudcu. Tieto pravidlá sa teda vzťahujú na prvotné pridelenie vecí, ale aj na prípadné následné prerozdelenie tej istej veci. Rozvrh práce nemôže toto rozhodnutie prenechať na súdneho funkcionára, pretože takéto usporiadanie ohrozuje nezávislosť sudcov a dôveru verejnosti v súdnu moc a zbavuje účastníkov konania účinnej ochrany proti účelovej manipulácii. Sudca, ktorý bol povolovaný na základe takéhoto rozhodnutia súdneho funkcionára, nie je zákonným sudcom v zmysle čl. 38 ods. 1 Listiny (t. j. čl. 48 ods. 1 Ústavy SR – pozn. autora) a nespĺňa požiadavky stanovené právom na nezávislý a nestranný súd v zmysle čl. 36 ods. 1 Listiny (t. j. čl. 46 ods. 1 Ústavy SR – pozn. autora) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Tieto princípy sa všeobecne vzťahujú na prvotné pridelenie vecí aj na následné prerozdeľovanie vecí zo strany predsedov senátov. Nie každý zásah do zloženia senátu zo strany predsedu senátu dosahuje intenzitu protiústavnosti; vždy je nutné posúdiť závažnosť zásahu do zloženia senátu.

Právna oblasť: Ústavné právo

Právny inštitút: Zásada zákonného sudcu

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 460/1992 Zb. – čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1, 23/1991 Zb. – čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 1
pre ČR: 23/1991 Sb. – čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 1

3. K určeniu výšky úroku závislej od premenlivej vopred nezistiteľnej veličiny

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 ECdo 154/2013 zo dňa 26. 5. 2015

Anotácia:

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR určuje hranice pre dojednávanie spôsobu určenia výšky úrokov, ktorá je východiskom pre určenie spôsobu ich výpočtu uvedeného v príslušnom exekučnom titule (v posudzovanom rozhodnutí išlo konkrétne o notársku zápisnicu). Podľa názoru Najvyššieho súdu SR je pri určení výšky úroku vykonateľný len taký exekučný titul, z ktorého je možné výšku úroku zistiť na základe informácií uvedených v exekučnom titule alebo vyplývajúcich zo všeobecne záväzného právneho predpisu. Najvyšší súd však ide ešte ďalej, keď výslovne uvádza, že z hľadiska vykonateľnosti je neprípustné aj také určenie výšky úrokov, ktoré je závislé od premenlivej, dopredu nezistiteľnej hodnoty (t. j. takej, ktorá sa v čase mení podľa vopred objektívne nezistiteľných pravidiel – napr. podľa stavu tržných vzťahov a pod.). Pokiaľ je totiž výška úrokov závislá od takejto veličiny, nie je v rozsahu určenia výšky úrokov exekučný titul materiálne vykonateľný.

Právna veta:

Skutočnosť, že výška úroku bola v označenej notárskej zápisnici naviazaná na pohyblivú veličinu BRIBOR (Bratislava Interbank Offered rate), treba v preskúmvanej veci považovať za osobitne významnú. BRIBOR bola úroková sadzba, za ktorú si banky medzi sebou požičiavali slovenské koruny. Zmeny tejto sadzby ovplyvňovali úrokové sadzby, za ktoré banky požičiavali finančné prostriedky svojim klientom. BRIBOR sa stanovoval každý pracovný deň o 11.00 hod. v Bratislave.

Ak má byť exekučný titul v celom rozsahu vykonateľný, musí v ňom byť dostatočne určitým spôsobom vymedzená nielen istina, ale tiež výška úroku alebo úroku z omeškania. Výška úroku (sadzba z istiny) môže byť stanovená pevnou čiastkou alebo určená spôsobom umožňujúcim výšku úroku nepochybne zistiť (vypočítať). Výška úroku musí byť stanovená už pri spísaní notárskej zápisnice tak, že je zistiteľná na základe údajov uvedených v notárskej zápisnici alebo vyplývajúcich zo všeobecne záväzného právneho predpisu. V preskúmvanej veci sa oprávnená zaviazala zaplatiť úrok závislý od takej premenlivej veličiny, ktorá bola vopred nezistiteľná; nebola určená v označenej notárskej zápisnici a ani nevyplývala zo všeobecne záväzného právneho predpisu.

Najvyšší súd preto uzatvára, že označená notárska zápisnica nie je – v rozsahu príslušenstva vymedzeného za použitia premenlivej veličiny (BRIBOR) – materiálne vykonateľná.

Právna oblasť: Občianske právo hmotné, občianske právo procesné

Právny inštitút: Príslušenstvo pohľadávky, vykonateľnosť exekučného titulu

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 40/1964 Zb. – § 121 ods. 3, 233/1995 Z. z. – § 41 ods. 2 písm. c)

pre ČR: 40/1964 Sb. – § 121 odst. 3 (do 31. 12. 2013),

89/2012 Sb. – § 513 (od 1. 1. 2014), 120/2001 Sb. – § 40 odst. 1 písm. d)

4. K správne mu postupu súdu pri strate podania chybou súdu

Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. IV.ÚS 3173/15 zo dňa 17. 5. 2016

Anotácia:

Ústavný súd ČR riešil situáciu, v ktorej súd prvého stupňa stratil písomné vyhotovenie odvolania podané účastníkom osobne na podateľni súdu. Zaujímavé na situácii bolo, že odvolanie bolo podané hneď dvakrát; k prvému podaniu došlo elektronickou cestou – elektronické podanie však nebolo v stanovenej lehote v súlade s príslušnými procesnými predpismi doplnené predložením jeho originálu. Následne bolo odvolanie v rámci odvolacej lehoty podané aj v písomnom vyhotovení – účastník konania si nechal podanie odvolania potvrdiť tak, že si nechal jeho podanie vyznačiť pečiatkou súdu len na prvej strane kópie odvolania.

Súd prvého stupňa následne pri komunikácii s účastníkom získal prvú stranu odvolania, ktorého podanie bolo potvrdené pečiatkou súdu; účastník (resp. jeho právny zástupca) súdu zároveň výslovne potvrdil, že obsah písomného vyhotovenia odvolania a elektronického podania, ktoré nebolo doplnené v zákonom stanovenej lehote, bol zhodný. Odvolací súd však od účastníka konania aj napriek tomu vyžadoval, aby účastník konania riadne doplnil stratenú časť odvolania podaného v písomnej forme tak, aby spĺňala všetky zákonom stanovené náležitosti podania. Účastník konania podanie nedoplnil, odvolací súd preto odmietol aj odvolanie podané v elektronickej forme, aj odvolanie podané v písomnej forme. Ústavný súd ČR sa však jednoznačne postavil na stranu účastníka konania a zdôraznil, že stratu riadne podaného odvolania pochybením súdu nemožno v žiadnom prípade prikladať na ťarchu účastníka konania; opačný postup by bol v príkrom rozpore s právom na spravodlivý proces.

Právna veta:

Súdy musia vždy postupovať starostlivo a svedomito tak, aby svojim postupom nezasiahli do práv účastníkov; prípadným pochybením, napr. stratám podania, však nie je možné stopercentne zabrániť. Pokiaľ už dôjde k takému excesu, v dôsledku ktorého je podanie účastníka stratené (nie je dohľadané), musia súdy vynaložiť všetko možné úsilie, aby toto svoje pochybenie napravili, a nie je možné akceptovať stav, keď konanie skončí neprejednaním strateného podania. Napriek tomu, že sa súd prvej inštancie pokúšal v naznačenom duchu sťažovateľovo podanie postúpiť k meritornému prejednaniu, odvolací súd to v rozpore s vyššie uvedenými princípmi vykonať odmietol, čím porušil právo sťažovateľa na spravodlivý proces, ktoré vyplýva z čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (t. j. z čl. 46 ods. 1 Ústavy SR – pozn. autora).

Právna oblasť: Ústavné právo, Občianske právo procesné

Právny inštitút: Právo na spravodlivý proces

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 160/2015 Z. z. – § 204, 543/2005 Z. z. – § 51 ods. 5

pre ČR: 23/1991 Sb. – čl. 36 odst. 1

5. Zodpovednosť nájomcu za škodu podľa § 683 ods. 1 Občianskeho zákonníka trvá aj po skončení nájmu do vrátenia veci prenajímateľovi

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 26 Cdo 3625/2014 zo dňa 15. 4. 2015

Anotácia:

Najvyšší súd ČR v predkladanom rozhodnutí spresnil názory na trvanie zodpovednosti nájomcu za škodu v dobe medzi zánikom nájmu a reálnym odovzdaním (vrátením) veci prenajímateľovi, ktoré boli právnou praxou vyvodzované z odvodnení jeho predchádzajúcich rozhodnutí (rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR vydané pod sp. zn. 25 Cdo 852/2000 a rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR vydané pod sp. zn. 23 Cdo 2944/2008).

Najvyšší súd ČR v rozhodnutí konštatuje, že zodpovednosť nájomcu za škodu podľa § 683 ods. 1 Občianskeho zákonníka na prenajatej veci trvá nielen do skončenia nájomného vzťahu, ale aj v dobe medzi skončením nájmu a vrátením veci prenajímateľovi. Zvýšená zodpovednosť nájomcu je však na druhej strane kompenzovaná tým, že aj na uplatnenie nároku na náhradu škody podľa § 683 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorá vznikla v dobe medzi skončením nájmu a odovzdaním veci prenajímateľovi, sa uplatní prekluzívna šesťmesačná lehota podľa § 683 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Právna veta:

Ak podľa § 683 ods. 1 OZ došlo k poškodeniu alebo nadmernému opotrebeniu prenajatej veci v dôsledku jej zneužitia, zodpovedá nájomca aj za škody spôsobené osobami, ktorým umožnil k prenajatej veci prístup, za náhodu však nezodpovedá. Podľa ods. 2 je možné domáhať sa náhrady len do 6 mesiacov od vrátenia veci; inak nárok zanikne.

§ 683 OZ teda upravuje následky zneužitia predmetu nájmu. Stanovuje zvláštnu objektívnu zodpovednosť nájomcu za škodu s tým, že jediným dôvodom zbavenia sa zodpovednosti je náhoda a poskytuje prenajímateľovi ochranu jeho majetku, ak ho nájomca (a osoby, ktorým umožnil nájomca prístup k prenajatej veci) neužíva riadne. Na druhej strane požaduje od prenajímateľa, aby tieto svoje nároky na náhradu škody uplatnil v prekluzívnej lehote. Ak má úprava následkov zneužitia predmetu nájmu v § 683 OZ chrániť prenajímateľa, potom sa musí vzťahovať na celú dobu, počas ktorej nájomca prenajatú vec užíval, teda kým ju odovzdal prenajímateľovi, nie len (úzko) na dobu trvania nájmu.

Nájomca má povinnosť užívať prenajatú vec riadne (§ 665 OZ) počas celej doby, keď ju má u seba. Skutočnosť, že prenajatú vec neodovzdal zároveň so skončením nájmu prenajímateľovi, nemôže ísť k tiazii prenajímateľa. Aj v dobe medzi skončením nájmu a odovzdaním veci má povinnosť vec užívať spôsobom dojednaným alebo primeraným povahe a určeni veci a zodpovedá aj za to, že tak budú činiť aj osoby, ktoré od neho odovzdajú svoj prístup k veci. Preto trvá aj široká zodpovednosť nájomcu podľa ustanovenia § 683 OZ za škodu, ktorú spôsobil (popríklad osoby, ktorým umožnil prístup k veci) na prenajatej veci v dobe medzi skončením nájmu a jej odovzdaním prenajímateľovi, a nárok na túto škodu musí prenajímateľ uplatniť v šesťmesačnej prekluzívnej lehote (§ 683 ods. 2 OZ). Významný je len okamih odovzdania veci prenajímateľovi, do tej doby zodpovedá nájomca za dôsledky zneužitia predmetu nájmu a od tejto doby musí prenajímateľ uplatniť nárok na náhradu škody v šesťmesačnej dobe, inak zanikne.

Právna oblasť: Občianske právo hmotné

Právny inštitút: Nájom

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964 Zb. – § 683 ods. 1

pre ČR: 40/1964 Sb. – § 683 odst. 1 (do 31. 12. 2013)

Pre právnu úpravu účinnú v ČR od 1. 1. 2014 sa rozhodnutie neuplatní

6. K ukladaniu pokút a sankcií

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Sžf 48/2015 zo dňa 5. 4. 2016

Anotácia:

Krajský súd rozsudkom zamietol žalobu proti rozhodnutiu žalovaného, ktorým potvrdil rozhodnutie daňového úradu. Ten žalobcovi uložil pokutu za spáchanie správneho deliktu podľa § 154 ods. 1 písm. e) zákona č. 563/2009 Z. z.

Právna veta:

Z ustanovenia § 155 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) v platnom znení vyplýva, že správca dane pokutu uloží, čo znamená, že nie je na jeho vôli, či tak urobí, ale musí tak urobiť. Predpokladom uloženia pokuty podľa § 155 ods. 1 písm. f) bod 1 Daňového poriadku ako sankcie za správny delikt, je však zistenie sumy, o ktorú správca dane rozhodnutím vo vyrubovacom konaní zvýšil daňovému subjektu daň uvedenú v daňovom priznaní. S poukazom na citované ustanovenie § 155 ods. 12 Daňového poriadku je zákonný aj postup, ktorý v tomto prípade zvolí správca dane a bez vyčkania právoplatnosti uložil žalobcovi i pokutu za zistený daňový delikt, keďže zákon v uvedenom ustanovení umožňuje moduláciu a úpravu takto vydaného rozhodnutia. Z uvedeného dôvodu najvyšší súd neprihliadol na odvoláciu námietku žalobcu o predčasnosti vydania žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného. Na druhej strane je ale potrebné dodať, že ak by správca dane vydal rozhodnutie o uložení tohto typu sankcie až po nadobudnutí právoplatnosti podkladového rozhodnutia, vydaného vo vyrubovacom konaní, bolo by možné konštatovať právne čistejší postup.

Právna oblasť: Daňové právo

Právny inštitút: Postup odvolacieho orgánu, Správne delikty, Sankcie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 563/2009 Z. z. – § 74 ods. 4, § 154 ods. 1 písm. e), § 155 ods. 1 písm. f) bod 1, § 155 ods. 4, § 155 ods. 12

7. K povinnosti súdov interpretovať obsah žaloby tak, aby ju bolo možné prejednať

Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I.ÚS 3564/15 zo dňa 7. 6. 2016

Anotácia:

Ústavný súd ČR v predkladanom rozhodnutí riešil prípad odmietnutia prejednanja žaloby, v ktorej žalobca požadoval, aby bola žalovanému uložená povinnosť na základe menej obvyklého zmluvného dojednania. Súdny žalobu odmietli s odkazom na neurčitost' petitu; skutočným dôvodom odmietnutia žaloby sa však javila byť jeho problematická vykonateľnosť a opretie nároku o konkrétnu hmotnoprávnu normu.

Žalobca sa bránil, že všeobecné súdy žalobu odmietnuť nemali, pretože formálny žalobný petiti ani nie je obligatórnou súčasťou žaloby (podstatné je, že je zo žaloby zjavné, čoho sa žalobca domáha); žalobca navyše ani nebol riadne poučený, ako má nedostatok žalobného petitu odstrániť.

Ústavný súd ČR dal žalobcovi za pravdu v tom, že všeobecné súdy musia obsah žaloby (aj s prihliadnutím na zmluvné dokumenty, o ktoré sa žalobný nárok opiera) v prípade možnosti rôznych výkladov posudzovať tak, aby bolo možné žalobu prejednať. V náleze všeobecné súdy zároveň výslovne upozornil, že je neprípustné, aby zrozumiteľnú a určitú žalobu posúdili ako neurčitú a nezrozumiteľnú len preto, aby sa mohli vyhnúť jej vecnému prejednaniu (a to aj vtedy, ak by toto mohlo skončiť zamietnutím žaloby).

Právna veta:

Ak nemá byť postupom súdov porušené právo na prístup k súdu, sú súdy v sporoch o plnenie zo zmluvy vždy povinné hľadať a zvoliť takú interpretáciu žaloby, ako aj samotnej zmluvy, ktorá umožňuje meritorne prejednanie žaloby a vynútenie povinnosti, k plneniu ktorej sa zmluvná strana zo svojej slobodnej vôle zaviazala. Ak súd následne obdrží žalobu, ktorou sa žalobca voči žalovanému domáha splnenia povinnosti, ktorá je presne, určite a zrozumiteľne vymedzená, respektíve ktorú je možné ako presne, určite a zrozumiteľne vymedzenú v kontexte zmluvného dojednania medzi stranami vyložiť, ale ktorá z dôvodu nevykonateľnosti nemôže byť žalovanému uložená súdnym rozhodnutím, súd túto žalobu nemôže odmietnuť, ale musí ju vecne prejednať. Nie je prípustné, aby súd skrýval vecné zamietnutie poskytnutia súdnej ochrany nároku žalobcu za odmietnutie jeho žaloby, a krátil tak práva oboch strán sporu, ktoré majú možnosť predniesť svoje argumenty a dozvedieť sa, ako ich súd zhodnotil a prečo im nevyhovelo či vyhovelo. Toto pravidlo súdy v sťažovateľovom prípade porušili, pretože miesto toho, aby sa za situácie, keď sa stretli s menej bežnou žalobou (respektíve s menej bežným zmluvným dojednaním), snažili poskytnúť maximálnu ochranu subjektívny právam sťažovateľa a jeho žalobu teda vyložiť tak, aby ju mohli meritorne prejednať, jednoducho ju odmietli. Tým, že sťažovateľom vymáhanú, určito a zrozumiteľne označenú povinnosť označili za neurčitú a nezrozumiteľnú, pretože ju považovali za nevykonateľnú, fakticky posudzovali platnosť príslušného zmluvného dojednania, či dôvodnosť jeho nároku bez toho, aby sťažovateľov nárok vecne prejednali.

Právna oblasť: Ústavné právo, Občianske právo procesné

Právny inštitút: Právo na prístup k súdu

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 460/1992 Zb. – čl. 46 ods. 1, 23/1991 Zb. – čl. 36 ods. 1, 160/2015 Z. z. – čl. 11, § 129
pre ČR: 23/1991 Sb. – čl. 36 odst. 1, 99/1963 Sb. – § 43

8. Rozhodovanie o náhrade nákladov v konaní o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 3730/2015 zo dňa 26. 1. 2016

Anotácia:

Publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky podrobne vymedzuje pravidlá, podľa ktorých by malo prebiehať rozhodovanie súdov o náhrade nákladov konania v konaniach o vyporiadaní spoločného majetku manželov, kde doterajšia prax spravidla nepriznávala žiadnemu z účastníkov právo na náhradu nákladov konania s poukazom, že ide o konanie „iudicium duplex“, resp. o konanie, kde je rozhodnutie v záujme oboch účastníkov a v zásade ani nemožno hovoriť o procesnom úspechu či neúspechu vo veci.

Právna veta:

Pri rozhodovaní o náhrade nákladov konania o vyporiadaní spoločného majetku manželov je procesný úspech vo veci potrebné posudzovať podľa viacerých hľadísk; je potrebné vziať do úvahy výsledok konania a primerateľnosť návrhu strán v priebehu konania. Je nutné prihliadať aj na výšku požadovanej a skutočne priznanej výšky vyporiadacieho podielu a zohľadniť výsledok sporu medzi účastníkmi o to, ktoré veci (majetkové položky s vyššou hodnotou) prináležia do spoločného majetku manželov a ktoré nie. Ak niektorý z účastníkov odmietol pred začatím sporu bez ospravedlniteľného dôvodu o vyporiadanie spoločného majetku vôbec jednať a znemožnil tak mimosúdne vyporiadanie, je potrebné vziať do úvahy aj túto skutočnosť. Najmä tam, kde je predmetom vyporiadania mnoho vecí, takto nemožno prihliadať ku každej položke, navrhnuť na vyporiadanie; nemožno pripustiť, aby sa rozhodovanie o náhrade nákladov konania so svojou náročnosťou blížilo k rozhodovaniu sporu vo veci samej.

Rozhodnutie o tom, či a nakoľko bol účastník procesne úspešný, je tak závislé na úvahe súdu, ktorú by dovolací súd mohol preskúmať len v prípade jej zjavnej neprimeranosti.

Právna oblasť: Občianske právo procesné

Právny inštitút: Trovy konania

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 99/1963 Zb. – § 142
pre ČR: 40/1964 Sb. – § 150 odst. 3, 89/2012 Sb. – § 740, 99/1963 Sb. – § 142

9. K nárokovateľnosti odmeny za úspešné splnenie mimoriadnej alebo obzvlášť významnej pracovnej úlohy

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 4481/2014 zo dňa 23. 2. 2016

Anotácia:

Publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vysvetľuje, že odmena za úspešné splnenie mimoriadnej alebo obzvlášť významnej pracovnej úlohy, ktorá je nenárokou (fakultatívnou) zložkou platu zamestnanca zamestnávateľa sa v dôsledku rozhodnutia zamestnávateľa o jej priznaní môže stať zložkou platu nárokovou (obligatórnou).

Týmto záverom pre prax významne zovšeobecňuje spôsob, kedy sa nenárokovaná zložka platu môže stať zložkou nárokovou, pričom túto skutočnosť viaže na rozhodnutie zamestnávateľa o jej priznaní.

Právna veta:

Odmena za úspešné splnenie mimoriadnej alebo obzvlášť významnej pracovnej úlohy, ktorá je nenárokovou (fakultatívnou) zložkou platu zamestnanca zamestnávateľa uvedeného v § 109 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb. platného v Českej republike (v SR pozri § 119 ods. 3 z. č. 311/2001 Zb.), sa v dôsledku rozhodnutia zamestnávateľa o jej priznaní stáva zložkou platu nárokovou (obligatórnou).

Právna oblasť: Pracovné právo

Právny inštitút: Odmena za prácu, Pracovnoprávne spory

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 311/2001 Zb. – § 119 ods. 3

pre ČR: 262/2006 Sb. – § 134

10. K súbehu priestupkového konania a občianskoprávneho konania vo veci ochrany osobnosti

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 293/2015 zo dňa 6. 6. 2016

Anotácia:

Najvyšší súd v predloženom rozhodnutí zrušil rozhodnutie Krajského súdu, ktorý síce vyhodnotil ako neoprávnený zásah do ochrany osobnosti konanie spočívajúce vo vyjadrení žalovanej, že žalobcovia „kradnú, klamú a robia podvody“, ale žalobu napriek tomu zamietol s odôvodnením, že žalovaná už bola za svoje konanie postihnutá sankciou verejného práva, ktorá jej bola uložená v priestupkovom konaní. Skutočnosť, že rozhodnutie vydané v priestupkovom konaní bolo žalobcom aj doručené, následne považoval Krajský súd v Trnave za natoľko významnú satisfakciu, že podľa neho postačovala k reparácii následkov zásahu do ochrany osobnosti žalobcov.

Najvyšší súd však s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave nesúhlasil a upozornil, že priestupkové konanie a občianskoprávne konanie vo veci ochrany osobnosti sú konania, ktoré sa z hľadiska účelu líšia; zatiaľ čo v priestupkovom konaní je ukladaná sankcia verejného práva a je v ňom riešený vzťah jednotlivca a štátu, vzájomný vzťah súkromnoprávných osôb je riešený práve v občianskoprávnom konaní, v ktorom sú následne podľa miery porušenia uspokojované aj záujmy tých, do ktorých osobnostných práv bolo zasiahnuté. Postihnutie konania spočívajúceho v zásahu do ochrany osobnosti v priestupkovom konaní teda samo o sebe nemožno považovať za prekážku, ktorá by bránila vyhovneniu žalobe vo veci ochrany osobnosti.

Právna veta:

Neoprávneným konaním žalovanej objektívne spôsobilým zasiahnuť do osobnostných práv žalobcov bol dotknutý nielen záujem štátu, ale tiež záujem žalobcov. Vyjadrením žalovanej, že žalobcovia páchajú trestnú činnosť, bola v istom zmysle „narušená rovnováha“ ich vzájomného osobnostného vzťahu. Žalovaná sa dopustila konania spôsobilého „ponížiť“ ich v očiach iných osôb.

Pokiaľ sa niekto dopustí konania znižujúceho česť a dôstojnosť fyzickej osoby, je v občianskom súdnom konaní cieľom takto zasiahnutej osoby, aby dosiahla nútené uloženie sankcie tomu, kto do jej osobnostných práv zasiahol. Účelom takejto sankcie, uloženej súdom v primeranej forme a v adekvátnom rozsahu, je nastoliť opätovnú „rovnováhu“ osobnostného vzťahu aktérov skutkového deja, v rámci ktorého došlo k zásahu do osobnosti. Pokiaľ súd primeranými občianskoprávnymi prostriedkami „potrestá“ toho, kto zasiahol do osobnostných práv iného, zasiahnutý subjekt dosiahne satisfakciu „ponížením“ zasahujúceho subjektu. K tomu dochádza tým, že súd zasahujúceho – podľa okolností prípadu – donúti buď sa ospravedlniť zasiahnutej fyzickej osobe alebo jej zaplatiť náhradu spôsobenej nemajetkovej ujmy v peniazoch (prípadne mu uloží obe sankcie zároveň).

Samotné rozhodnutie priestupkového orgánu ale bez ďalšieho nemá bezprostredný dopad na vzájomný osobnostný vzťah subjektu a objektu zásahu. Sankcia za priestupok proti občianskemu spolužitiu vo forme pokarhania neznamena, že ten, kto iného urazil, sa (či už dobrovoľne, alebo z donútenia niektorým orgánom) „ponížil“ a za svoje konanie sa urazenej fyzickej osobe (minimálne) ospravedlnil.

Právna oblasť: Občianske právo hmotné

Právny inštitút: Ochrana osobnosti

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 40/1964 Zb. – § 11

pre ČR: 40/1964 Sb. – § 11 (do 31. 12. 2013), 89/2012 Sb. – § 81 (od 1. 1. 2014)

11. K zachovaniu lehoty v prípade odovzdania podania súkromnoprávnej obchodnej spoločnosti zaoberajúcej sa doručovaním zásielok

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 1128/2015 zo dňa 24. 5. 2016

Anotácia:

Najvyšší súd SR v predkladanom rozhodnutí posudzoval včasnosť podania odvolania, ktoré bolo (okrem iného) odovzdané k odoslaniu pred uplynutím zákonnej lehoty pre podanie odvolania obchodnej spoločnosti, ktorá podniká aj v oblasti doručovania zásielok (z rozhodnutia Najvyššieho súdu vyplýva, že konkrétne išlo o obchodnú spoločnosť ReMax Courier Service, spol. s r. o. – pozn.).

Najvyšší súd v uvedenej súvislosti výslovne deklaroval, že za účelom zachovania procesných lehôt netreba (v prípade nutnosti odosielania podaní formou listových zásielok) využívať výlučne služby Slovenskej pošty, a. s.; pre zachovanie lehoty môže postačovať, ak bude zásielka odovzdaná na doručenie aj inej spoločnosti, ktorá sa zaoberá doručovaním zásielok – podmienkou však je, aby táto spoločnosť mala status tzv. poštového podniku. Aktuálny register poštových podnikov je možné nájsť na internetových stránkach Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb (Poštový regulačný úrad, ktorý sa spomína v texte rozhodnutia, bol zrušený zákonom č. 402/2013 Z. z. a Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb sa stal jeho právnym nástupcom – pozn.).

Právna veta:

Zákon č. 324/2011 Z. z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), ktorého predmetom úpravy sú (aj) podmienky poskytovania poštových služieb, definovaných ako služby poskytované na účely dodania poštovej zásielky, a to vybranie a distribúcia poštovej zásielky, vymedzuje poskytovanie poštových služieb poštovým podnikom ako podnikateľskú činnosť. Poskytovať poštové služby možno len za podmienok stanovených zákonom, a to len na základe registrácie vykonanej Poštovým regulačným úradom v rozsahu podľa všeobecného povolenia (rozhodnutia vydaného Poštovým regulačným úradom), resp. na základe poštovej licencie (rozhodnutia vydaného Poštovým regulačným úradom). Konanie o registrácii, t. j. zápis osoby, ktorá bude poskytovať poštové služby do registra poštových podnikov, upravuje zákon v § 19 až § 22.

Poštový regulačný úrad vedie register poštových podnikov ako verejný zoznam, do ktorého sa zapisujú zákonom stanovené údaje, sprístupnený bezodplatne na jeho webovom sídle. Podľa aktuálneho registra poštových podnikov je ku dňu vydania tohto rozhodnutia v ňom evidovaných 24 poštových podnikov s uvedením ich obchodného mena, dátumu registrácie, spôsobu označovania poštových zásielok a druhu (nimi poskytovaných) poštových služieb, vrátane S. (pod poradovým číslom 18) a spoločnosti R. s dátumom jej registrácie 30. apríla 2012 (pod poradovým číslom 3), ktorej žalobkyňa odovzdala predmetné podanie – odvolanie (okrem iných zásielok) na jeho doručenie, pred uplynutím zákonnej lehoty na podanie odvolania.

Vzhľadom na to, že spoločnosť R. je Poštovým regulačným úradom registrovaným poštovým podnikom poskytujúcim poštové služby (označené ako OS – ostatné poštové služby) v zmysle zákona, treba ju považovať za orgán, ktorému je možné odovzdať podanie a ktorý má povinnosť toto podanie doručiť s následkom zachovania lehoty v zmysle ustanovenia § 57 ods. 3 OSP.

Právna oblasť: Občianske právo procesné

Právny inštitút: Lehoty, doručovanie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 99/1963 Zb. – § 57 ods. 3 (do 30. 6. 2016), 160/2015 Z. z. – § 121 ods. 5 (od 1. 7. 2016)

pre ČR: 99/1963 Sb. – § 57 odst. 3

12. Skutočnosti zistené súdom z internetu ako „skutočnosti všeobecne známe“

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 21 Cdo 5278/2014 zo dňa 31. 3. 2016

Anotácia:

Publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vysvetľuje, že skutočnosti, ktoré súd zistí z internetu, nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe, ktoré by nebolo treba dokazovať.

Právna veta:

Skutočnosti, ktoré súd zistí z internetu, nemožno považovať za „skutočnosti všeobecne známe“.

Právna oblasť: Občianske právo procesné

Právny inštitút: Dokazovanie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 160/2015 Zb. – § 186

pre ČR: 99/1963 Sb. – § 121

13. K aktívnej legitimácii pri vymáhaní úhrady za plnenia a úhrady preddavkov do fondu prevádzky, údržby a opráv

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 193/2014 zo dňa 6. 6. 2016

Anotácia:

Najvyšší súd v predkladanom rozhodnutí posudzoval, ktorý subjekt má aktívnu legitimáciu v spore pri vymáhaní pohľadávky na úhrade za plnenia a úhrady preddavkov do fondu prevádzky, údržby a oprav. Spor o vymoženie pohľadávky neinicioval na strane žalobcu správca bytového domu, ale všetci vlastníci bytov a nebytových priestorov v dome, v ktorom vymáhaný dlh vznikol. Nižšie súdy podanú žalobu odmietli s odôvodnením, že z návrhu nie je zrejmé, či má ako žalobca vystupovať správca bytového domu, alebo jednotliví vlastníci; právny zástupca žalobcu uviedol, že žalobcom sú všetci vlastníci, ktorých zastupuje správca.

V nadväznosti na podané dovolanie Najvyšší súd uviedol, že aj keď zastáva právny názor, že aktívne legitimovaným k podaniu žaloby mal byť správca, nemôžu nižšie súdy odmietat ani žaloby podané za účelom vymáhania pohľadávky na úhrade za plnenia a úhrady preddavkov do fondu prevádzky, údržby a oprav všetkými vlastníckmi bytov a nebytových priestorov v dome, pretože opačný záver by znamenal odmietnutie práva na súdnu ochranu.

Právna veta:

Ako už Najvyšší súd uviedol v rozhodnutí z 15. októbra 2009 sp. zn. 3 Cdo 180/2008, je správca aj po právnej úprave zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vykonanej zákonom č. 268/2007 Z. z., účinnnej od 1. júla 2007, oprávnený pri výkone správy majetku vlastníkov bytov a nebytových priestorov v mene vlastníkov, na účet vlastníkov vymáhať úhrady za plnenia a úhrady preddavkov do fondu prevádzky, údržby a opráv od vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome. Najvyšší súd sa s týmito závermi, na ktorých spočíva uvedené rozhodnutie, stotožňuje aj v preskúmvanej veci. Uvedený záver, že správca je oprávnený pri výkone správy majetku vlastníkov bytov a nebytových priestorov v mene vlastníkov vymáhať úhrady za plnenia a úhrady preddavkov do fondu prevádzky, údržby a opráv od vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome, však nevylučuje, že aj samotní vlastníci bytov a nebytových priestorov nemôžu sami tieto úhrady vymáhať. Opačný záver by viedol k príliš formalistickému postupu súdu a odopretiu práva na súdnu ochranu.

Ak súd prvého stupňa za dôvod pre odmietnutie podania navrhovateľov považoval absenciu ich podpisov v návrhu na začatie konania a porušenie zásady jediného zástupcu navrhovateľov v konaní, jeho postup pri doručovaní uznesenia z 24. júla 2013, ktorým ich vyzval na odstránenie týchto väd návrhu, nebol správny, nakoľko za danej situácie bolo jeho povinnosťou doručiť uvedené uznesenie priamo navrhovateľom, aby vytýkané vady odstránili a nie advokátskej kancelárii, ktorej osobitné plnomocenstvo neudelili, ale jej ho udelil správca, ktorého súd za zástupcu navrhovateľov nepovažoval s odkazom na § 25 a § 26 O.s.p. Naviac okolnosť, či došlo k porušeniu zásady jediného zástupcu navrhovateľov v konaní, nemôže mať za následok postup súdu v zmysle § 43 O.s.p. s následkom odmietnutia podania.

Právna oblasť: Občianske právo hmotné

Právny inštitút: Bytové vlastníctvo

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 182/1993 Z. z. – § 8b ods. 1

14. K aplikácii inštitútu sankčných úrokov podľa Daňového poriadku

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sžf 14/2015 zo dňa 5. 4. 2016

Anotácia:

Prvostupňovým rozhodnutím bol žalobcovi priznaný úrok zo sumy daňového preplatku na dani z príjmov právnickej osoby na tom skutkovom základe, že rozsudkom krajského súdu bolo zrušené rozhodnutie žalovaného v spojení s rozhodnutím správcu dane vo veci vyrubeneho rozdielu dane na dani z príjmov právnickej osoby a vec bola vrátená žalovanému na ďalšie konanie a rozhodnutie. Na tomto základe žalobca podal žiadosť o vrátenie daňového preplatku z dôvodu, že neexistuje žiadny právny titul na zadržiavanie tejto sumy.

Právna veta:

Zákonodarca pripustil prostredníctvom prechodného ustanovenia § 165 ods. 7 Daňového poriadku, že napriek zrušeniu zák. č. 511/1992 Zb. ku dňu 1. január 2012 prostredníctvom § 167 Daňového poriadku sa sankčný úrok podľa zrušeného zákona (t. j. doterajšieho predpisu) považuje za úrok z omeškania podľa Daňového poriadku. Týmto legislatívnym opatrením zákonodarca bez bližšieho objasnenia v dôvodovej správe k návrhu zákona vytvoril legislatívnu fikciu, že režim sankčných úrokov nebol striktnne ukončený k uvedenému dátumu 1. januára 2012, ale v opodstatnených dôvodoch zachoval, nakoľko úlohou sankčných úrokov, ako to aj ich názov napovedá, bolo sankcionovať (trestať), poprípade reparovať škodu spôsobenú správcom dane alebo daňovým subjektom za porušenie povinností im vyplývajúcich z daňovo-právneho vzťahu. Tým aj zákonodarca eliminoval hrozbu pravej retroaktivity v tom, aby účinnosť Daňového poriadku nezačala pre režim sankčných úrokov skôr ako je jeho platnosť. Takýto postup zákonodarcu ústava Slovenskej republiky umožňuje iba v prospech (in favorem) subjektívnych práv jednotlivca (viď výslovne upravená retroaktivita v čl. 50 ods. 6 ústavy pri trestaní páchatela). V tejto súvislosti Najvyšší súd dáva do pozornosti aj právne názory Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovené prostredníctvom rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 238/04 nasledovne: Vznik právnych vzťahov existujúcich pred nadobudnutím účinnosti novej právnej normy, resp. právne nároky, ktoré z týchto vzťahov vznikli, sa riadia zrušenou normou (dôsledkom opačnej interpretácie stretu právnych noriem by bola pravá retroaktivita). Aplikuje sa tu princíp ochrany právnych vzťahov, ktoré vznikli v minulosti. Ďalej pre prejednávajúcu vec je nepochybne významné to, že režim sankčných úrokov sa v zmysle pôvodného ustanovenia § 35b zák. č. 511/1992 Zb. viaže na vymedzenie obdobia neoprávnené zadržovaných peňažných prostriedkov správcom dane. Uvedená viazanosť sa právne prejavuje tým, že spochybnenie daňovej povinnosti prostriedkami súdnej alebo inej právnej ochrany „ex off“ spôsobom aktivizuje beh tohto obdobia až do okamihu, keď právoplatné súdne rozhodnutie nevyvolá opak.

Právna oblasť: Daňové právo

Právny inštitút: Prechodné ustanovenia, Zrušovacie ustanovenie, Správne delikty, Sankcie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 563/2009 Z. z. – § 165 ods. 7, § 167

15. Dôkazné bremeno k trvaniu poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 190/2014 zo dňa 24. 6. 2015

Anotácia:

Najvyšší súd SR v predkladanom rozhodnutí posudzoval prípad žalovaného, ktorý podľa tvrdenia poisťovne neuhradil poistné z titulu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v lehote stanovenej v ustanovení § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z. – poistenie malo teda v zmysle uvedeného ustanovenia pre neuhradenie poistného zaniknúť, poisťovňa však voči žalovanému naďalej vystupovala tak, akoby poistenie nezanklo.

Po neuhradení poistného v zákonnej lehote však vznikla u žalovaného zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, preto bola škoda najskôr uhradená z garančného fondu a následne bola požadovaná od žalovaného. Vzhľadom na to, že poisťovňa žalovaného o zániku poistenia neinformovala a vystupovala voči nemu, akoby poistenie trvalo, uzavrel odvolací súd, že hoci žalovaný nevie preukázať včasnú platbu poistného, zo zvyšných dôkazov vyplýva, že poistenie muselo trvať aj v dobe vzniku škody.

Najvyšší súd SR však s odvolacím súdom nesúhlasil a rozhodol, že pri posudzovaní dôkazného bremena k trvaniu poistenia je treba striktné vychádzať z príslušnej hmotnoprávnej normy – bolo teda na žalovanom, aby preukázal včasnú platbu poistného, a to aj keby bol v postavení spotrebiteľa. Ak dôkazné bremeno neunesie, nemôže to mať iný následok, než neúspech v spore. Prevedené do praktickej roviny – doklady o platbe poistného je potrebné si odkladať, aj keď s vami poisťovňa koná, akoby poistenie trvalo.

Právna veta:

Pokiaľ odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukazyval na to, že žalovaný nebol zo strany poisťovne upozornený na to, že poistný vzťah zanikol, je potrebné uviesť, že z ustanovenia žiadneho právneho predpisu poisťovni takáto povinnosť nevyplýva a existenciu trvania poistného vzťahu v prejednávanej veci nemožno vyvodzovať ani z následného správania sa poisťovne, pretože táto skutočnosť (zánik poistenia) *expressis verbis* vyplýva z ustanovenia § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z.

Rovnako je potrebné stotožniť sa s názorom vysloveným dovolateľkou v dôvodoch dovolania, že dôkazná povinnosť týkajúca sa (ne)zaplatenia poistného žalovaným na rok 2003 stíha žalovaného a nie žalobkyňu a pokiaľ ten nepreukáže zaplatenie poistného, je potrebné mať za to, že poistné zaplatené nebolo.

Pri posudzovaní dôkazného bremena na strane toho – ktorého účastníka treba rešpektovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, t. j. pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje. Od nikoho totiž nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti (nie je možné preukázať, že sa niečo nestalo). V prejednávanej veci to potom znamená, že žalobkyňa nemala povinnosť preukázať neexistenciu skutočnosti, z ktorej odvodzovala tvrdenie, že žalovaný nezaplatil poistné za rok 2003, ale naopak, preukázanie zaplatenia poistného za toto obdobie bolo výlučne povinnosťou žalovaného. Tejto dôkaznej povinnosti sa žalovaný nemôže zbaviť ani tým, že v prejednávanej veci ide o spotrebiteľskú zmluvu.

Právna oblasť: Občianske právo hmotné

Právny inštitút: Povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 381/2001 Z. z. – § 9 ods. 4